

Tiedotustilaisuus 14.11.2019, Utsjoki

Kysymyksiä osallistujilta

Kuuluiko/miksei Utsjoki kuulunut tierumpukartoitukseen 2017-2019?

Vastaus (Niina Karjalainen, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus- ELY): Ei kuulunut, mutta voisi olla yksi kartoitustyön kehityskohde tulevaisuudessa.

Onko lohen havaittu nousevan kohteissa kunnostuksen jälkeen?

Vastaus (Jaakko Erkinaro, Luonnonvarakeskus-Luke): Kyllä, lohenpoikasia on havaittu rumpujen yläpuolella kunnostusten jälkeen.

Tehdäänkö rumpujen pohjalle yleensä toimenpiteitä?

Vastaus (Jaakko Erkinaro, Luke): Rumpuihin kulkeutuu veden mukana luonnostaan hiekkaa ja kiviä, joka helpottaa kalan kulkua. Mikäli rummussa on sileä pohja, voi kalan kulku suurilla virtauksilla olla hankalaa. Aaltoileva rumpumateriaali on todettu toimivaksi kalan kulkemisen kannalta. Ulkomailla on tehty myös rumpurakenteita, joissa rummun pohja on porrastettu.

Akujoen jokisuu, onko tulevaisuudessa kunnostussuunnitelmia, onko toimiva?

Vastaus (Panu Orell, Luke): Akujokisuuta on aiemmin yritetty kunnostaa maantiesillan rakennuksesta aiheutuneiden eroosiongelmien takia. Kunnostus ei ole onnistunut, vaan eroosion takia jokisuu on leventynyt ja haarautunut useiksi uomiksi. Vaelluskalat kuitenkin pääsevät tällä hetkellä nousemaan Akujokeen, joskin nousu vaikuttaa ajoittuvan pääosin sateiden jälkeisiin korkeampien virtaamien hetkiin. Akujokisuun tilannetta kannattaa seurata ja tarvittaessa pyrkiä ohjaamaan vesi yhtenäisempää uomaa pitkin Tenojokeen vaelluskalojen nousun turvaamiseksi.

Miksi rumpurakenteita/uomaa ylipäänsä muokataan?

Vastaus (Jaakko Erkinaro, Luke): Kunnostustöiden tarkoituksena on korjata jo ihmisen toiminnasta eli teiden rakentamisesta johtuneet vaellusesteet ja näin säilyttää kalojen luonnollinen kulku uomassa mahdollisena.

Millainen vaikutus mittarimatojen massaesiintymisellä on Tenojoen latva-alueen puroihin ja niiden kaloihin?

Vastaus (Jaakko Erkinaro, Luke): Massaesiintymävaiheessa mittarimatojen toukkia on paljon puroja ympäröivissä puissa ja pensaissa, jolloin osa niistä tippuu puroihin kalojenkin ravinnoksi. Toisaalta puroja ympäröiviä puita ja pensaita kuolee, mikä voi johtaa niiden oksilla viihtyvien hyönteisten määrän vähenemiseen myös puroissa. Kun mittareiden määrän kasvu tyrehtyy, massaesiintymä päättyy ja toukkien määrä vähenee nopeasti. Massaesiintymän jälkeen palataan kuitenkin normaalitilanteeseen, jolloin Tenon sivupurojen osalta ravintoa luultavasti riittää kutakuinkin saman verran kuin ennen mittari-invaasiota. Puiden kuolema voi kuitenkin jonkin verran vaikuttaa ekosysteemiin kokonaisuutena, ainakin jonkin aikaa.

Kysymys yleisölle: Onko yhteisen kalatietokanta hyvä/tarpeellinen? Vastaus: Kyllä

Kuuluuko muoviroskan mittaaminen vesistön seurantaan? Mistä muoviroska on lähtöisin?

Vastaus (Tiia H. Kalske, Fylkesmannen i Troms og Finnmark-FMTF & Jukka Ylikörkkö, ELY): Roskien määrittäminen ei kuulu seurantaan, mutta sitä kyllä tutkitaan. Norjassa mikromuovin määrää on tutkittu esimerkiksi sinisimpukoissa Norjan rannikkoalueilla. Mikromuovia kulkeutuu roskaamisen lisäksi muun muassa jätevesien mukana vesistöön. Roskaaminen on valitettava ongelma, myös Tenojoen vesistöalueella.

Keskustelua roskaamisesta:

Heinäpaalien muoviroskan kerrotaan olevan yleistä Tenojoella. Lisäksi kalastajat ovat huomanneet niin sanottuja "kala-ansoja", jossa kala säilytetään menemään verkkoihin joen pohjassa olevan muovipussin avulla. Kalastajien vesistökäytössä ei koeta aiheutuvan muoviroskaa (lukuun ottamatta verkkoja) Roskien lähtöperää ei sen koommin kommentoida.

Onko valtio tehnyt minkäänlaisia toimenpiteitä kyttyrälohen (vieraslajin) hävittämiseksi, mitä eroja esimerkiksi toiminnassa verrattuna Norjaan?

Vastaus (Panu Orell, Luke): Kyttyrälohikysymyksestä on keskusteltu viranomaistaholla, mutta toimenpidesuunnitelmia ei toistaiseksi ole. Toisaalta kyttyrälohen hävittäminen Tenojoen kokoisesta vesistöstä on erittäin hankalaa, jopa mahdotonta. Pienemmissä joissa poistopyynnillä voi olla vaikutusta. Tenojoen kyttyrälohimääriä ja kannan kehitystä seurataan aktiivisesti suomalais-norjalaisena yhteistyönä. Norjassa kyttyrälohen poistopyyntiä on tehty lähinnä pienissä lohijoissa talkootyönä kalastajien ja kalastusseurojen toimesta, ei valtiojohtoisesti.

Utsjoella majoituskapasiteetti kasvaa. Riittääkö puhdistamon kapasiteetti lähitulevaisuudessa, kun tulee majoitustiloja lisää vai suunnitellaanko laajennusta?

Vastaus (Paulus Lepistö, Inarin Lapin vesi Oy, sähköpostivälityksellä): Utsjoen kirkonkylän jätevedenpuhdistamo on mitoitettu 700 hengelle ja kesivirtaamalle 190 m³/vrk. 2018 vuoden vuorokausivirtaama oli keskimäärin 84 m³/vrk, joten mitoitusarvot puhdistamolle eivät ole tulossa vastaan vielä pitkään aikaan. Maksimivirtaamallakin puhdistamon kapasiteetin käyttöaste on vain 57 % ja kesquivirtaamalla 44 %.